

บทที่ 8

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 หลักเกณฑ์ในการคัดเลือก

ผู้ป่วยไตวายเรื้อรังทุกระยะตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไป

1.2 หลักเกณฑ์ในการคัดออก

ก. แพ้ยา Tetracycline

ข. กำลังตั้งครรภ์

ค. มีข้อห้ามในการทำ Transiliac bone biopsy

ง. กำลังได้รับยาหรืออยู่ในภาวะที่มีผลต่อการเกิดโรค osteoporosis เช่น steroid, ยาแก้ปวด

หรือ immobilization

2. การคำนวณขนาดตัวอย่าง

ใช้การคำนวณขนาดตัวอย่างของข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการกำหนดให้คุณสมบัติของการวินิจฉัยชนิดนี้เป็น screening test โดยอาศัยข้อมูลของรายงานในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีอุบัติการณ์ของ Renal osteodystrophy ในผู้ป่วยไตวายเรื้อรังร้อยละ 50²

$$\text{สูตร } n = Z^2 \frac{pq}{d^2}$$

$$n = \frac{(1.96)^2 (0.9) (0.1)}{(0.15) (0.15)}$$

$$n = 15$$

$$N = n \times 2$$

$$N = 15 \times 2 = 30$$

N = จำนวนผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรังทั้งหมดที่จะต้องศึกษา

n = จำนวนผู้ป่วยที่มีภาวะ Renal osteodystrophy

d = ค่าความแตกต่างของความไวสูงสุดและต่ำสุด

p = ค่าความไวสูงสุดที่กำหนดไว้

q = 1-p

Z = ค่าคงที่ 1.96

3. การสังเกตและการวัด

ดำเนินการสังเกตและวัดข้อมูลต่างๆดังต่อไปนี้

1. ประวัติส่วนตัว เช่น อายุ, เพศ, อาชีพ, ภูมิลำเนา

2. ประวัติของการเกิดโรคไตวายเรื้อรัง ได้แก่ ปัจจัยเสี่ยงโรคร่วมที่อาจเป็นสาเหตุของการเกิด

โรคไตวายเรื้อรัง, ประวัติการใช้ยา

3. ตรวจร่างกายอย่างละเอียด

4. ตรวจทางห้องปฏิบัติการ

ก. การตรวจเลือด BUN, Cr, Electrolyte, Ca, PO₄, Albumin, LFT

iPTH, CBC, platelet count

ข. การตรวจทางรังสีวิทยา

- ทำ Ultrasound หรือทำ plain KUB เพื่อประเมินขนาดของไต
- ทำ DXA เพื่อวัด Bone mineral density ที่ lumbar spine และ Hip ด้วยเครื่อง Hologic QDR 2000 ของบริษัท Hologic
- ทำ Quantitative Ultrasound ที่ os calcis ของเท้าข้างที่ไม่ถนัด (non-dominant foot) ด้วยเครื่อง Ultrasound Bone Analyzer ชนิด Sahara ของบริษัท Hologic

6. ข้อมูลทางพยาธิวิทยาของกระดูก ซึ่งได้รับการอ่านค่า Bone parameters โดยโปรแกรมการอ่านค่า histomorphometry สำเร็จรูปของ osteomeasures

4. วิธีการ

ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคไตวายเรื้อรังจากการที่มีค่า creatinine ในเลือดสูงกว่าค่าปกติติดต่อกันนานเกิน 3 เดือน หรือมีขนาดไตเล็กลงเมื่อดูจากภาพรังสี KUB หรือดูจาก ultrasound ไต จะได้รับการดูแลเบื้องต้นโดยการประเมินภาวะความรุนแรงของโรคและลดระดับความรุนแรงนั้น กล่าวคือ กลุ่มที่เข้าเกณฑ์การบำบัดทดแทนไตจะได้รับการบำบัดทดแทนไตจนอาการคงที่ดีเสียก่อน ส่วนกลุ่มที่ไม่จำเป็นต้องทำการบำบัดทดแทนไตจะได้รับการแนะนำการปฏิบัติตน การควบคุมอาหารและปริมาณน้ำ การให้ยาเพื่อปรับระดับเกลือแร่, calcium, phosphate และปรับภาวะโภชนาการให้อยู่ในระดับปกติ เมื่อความรุนแรงของโรคไตวายเรื้อรังได้ถูกควบคุมจนคงที่แล้ว ผู้ป่วยจะได้รับการตรวจดังต่อไปนี้ตามลำดับ

1. BUN, Cr, Ultrasound kidneys หรือภาพรังสี KUB
2. CBC, platelet count, Electrolyte, Ca, PO₄, Albumin, LFT, iPTH
3. Quantitative ultrasound ของ os calcis
4. Dual X-ray absorptiometry ของ lumbar spine และ Hip
5. Transiliac bone biopsy with double tetracycline labeling

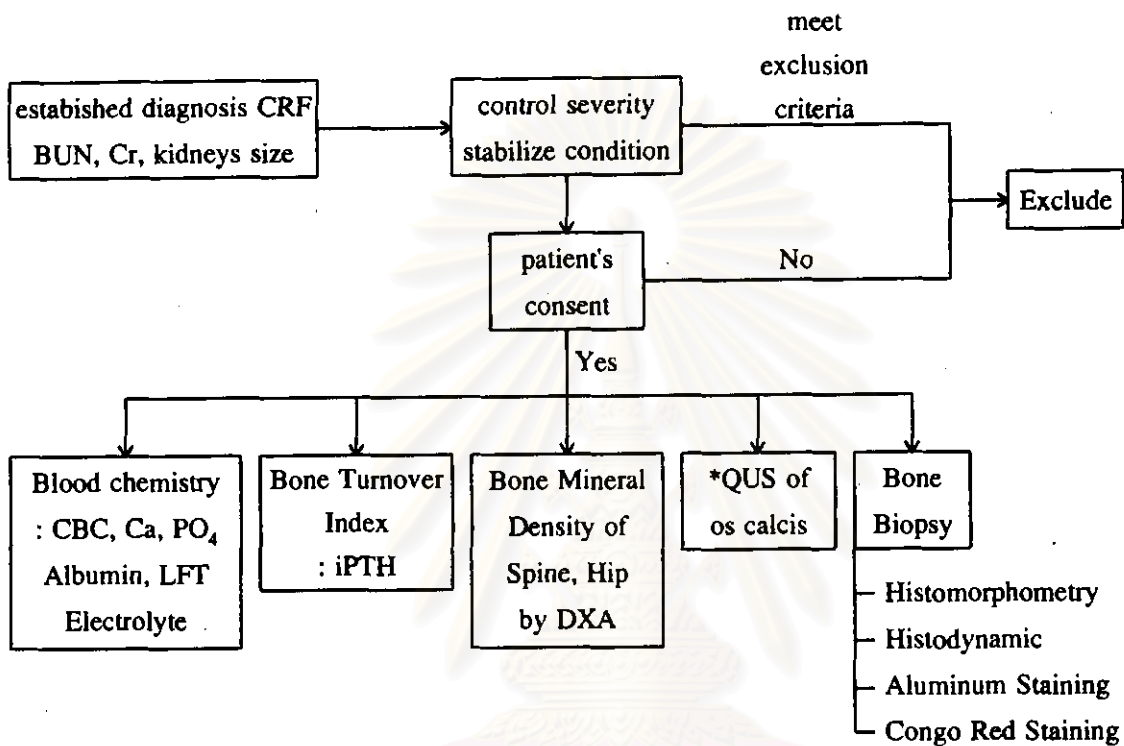
เพื่อส่งตรวจทางพยาธิวิทยาโดยที่พยาธิแพทย์ไม่ทราบข้อมูลทางคลินิกของผู้ป่วยโดยอ่าน

ก) Light microscopy

- Bone Histomorphometry โดยการย้อม Hematoxylin-Eosin, Von-Kossa, Masson-Goldner-Trichrome, Toluidine Blue
- Bone Aluminum โดยการย้อม aurine tricarboxylic acid (Aluminon)
- Bone amyloid deposit โดยการย้อม congo red

ข) Fluorescent microscopy เพื่อตรวจดู Bone Histodynamic ของ double tetracycline label โดยไม่ต้องข้อมสึกระดูก

ประชากรปกติจำนวนหนึ่งจะได้รับการทำ QUS และ DXA โดยจะเลือกเฉพาะประชากรที่มีค่า BMD อยู่ในเกณฑ์ปกติออกมา เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลค่าปกติสำหรับเปรียบเทียบกับค่า QUS และ DXA ในผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่อยู่ในเกณฑ์การคัดเลือก

* มีข้อมูลค่าปกติในประชากรไทยเพื่อใช้เป็นค่าเปรียบเทียบ

รูปที่ ๑.1 สรุปแนวทางการวิจัย

5. การรวบรวมข้อมูล

แพทย์ผู้ทำการวิจัยจะบันทึกข้อมูลต่างๆเหล่านี้ ได้แก่

- อายุ
- เพศ
- สาเหตุของการเกิดโรคไตวายเรื้อรัง
- ชนิดและระยะเวลาที่ได้รับการบำบัดทดแทนไต
- ระดับความรุนแรงของโรคไตวายเรื้อรัง
- Blood chemistry ได้แก่ Ca, PO₄, Albumin, LFT, Electrolyte
- ระดับ iPTH

- ค่า Bone mineral density วัดโดย DXA
- ค่า Quantitative ultrasound ของ os calcis
- การรายงานผลทางพยาธิวิทยาของ Bone pathology หลังจากการตรวจ

1. Bone Histomorphometry
2. Bone Histodynamic
3. ปริมาณ Aluminum ในกระดูก ด้วย Aluminon Staining
4. ปริมาณ Amyloid ในกระดูก ด้วย Congo Red Staining

6. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ข้อมูลของค่าเฉลี่ยสำหรับตัวแปรทุกชนิดในการศึกษานี้เสนอเป็นค่า $\bar{X} \pm SEM$ การเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มข้อมูลที่มีมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป และกลุ่มข้อมูลสองกลุ่มในการศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์ชนิด Two way analysis of variance และ unpaired t-test ตามลำดับ โดยตั้งนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ค่าน้อยกว่า 0.05 ข้อมูลทั้งหมดคำนวณค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS

7. ปัญหาทางจริยธรรม

การศึกษานี้ทำในมนุษย์และมี invasive procedure คือ การทำ Transiliac bone biopsy ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้จัดทำใบแสดงความยินยอม (informed consent) ให้ผู้ป่วยได้ทำความเข้าใจถึงข้อดีข้อเสีย ก่อนตัดสินใจเข้าร่วมการศึกษา นอกจากนี้การศึกษานี้ได้ผ่านการตรวจสอบทางจริยธรรมเป็นที่เรียบร้อย จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมของ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย